

Изх. № 006/02.09.2022 г.

Министерство на околната среда и водите

Вх. № 26-00-1150

София 02.09.2022

ДО
Г-ЖА МАРИЯ БОЯДЖИЙСКА
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР
НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

КОПИЕ
Г-Н МИРОСЛАВ КАЛУГЕРОВ
ДИРЕКТОР ДИРЕКЦИЯ НСЗП

Относно: Становище във връзка с обществени обсъждания на разработени общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 „Кресна – Илинденци“ и защитена зона BG0002003 „Кресна“

От: Дикон Груп ЕООД, изпълнител по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.

УВАЖАЕМА Г-ЖО ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР,

В отговор на Ваше писмо с изх. Номер на МОСВ №26-00-1150/26.08.2022 г., по-долу представяме становището на нашия екип по редакциите на специфичните цели (разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.), извършени от работна група към МОСВ и представени в Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група.

1. ОТНОСНО СТРУКТУРАТА НА РАЗРАБОТЕНИЯ ДОКУМЕНТ И НА НОВОВЪВЕДЕНИТЕ ТЕРМИНИ И ВИДОВЕ/ТИПОВЕ ЦЕЛИ

При преглед на Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група, в което са представени целите за двете защитени зони след тяхната преработка от работната група, нашият екип **констатира следните промени**, в сравнение с първоначално разработените, по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., специфични цели:

- Въведени са нови секции, в които са обособени „общи“ и „приоритетни“ цели за двете защитени зони;
- Промяна в структурата на специфичните цели по целевите обекти, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., като таблицата с параметрите по цели е представена в

началото на документа, а всички останали текстове на специфичните цели са дадени в приложение.

1.1.Относно въведените нови секции, в които са обособени „общи“ и „приоритетни“ цели за двете защитени зони

Въведените нови секции съдържат текстове, отнасящи се до въвеждането на общи и приоритетни цели за видовете и природните местообитания, предмет на опазване в двете защитени зони, а именно:

→ за BG0000366 „Кресна – Илинденци“, секции:

- *А.І. Предмет и общи цели на опазване съгласно заповед за обявяване – ЗАПОВЕД № РД-264/31.03.2021 г. и*
- *А.ІІ. Приоритетни цели за природни местообитания и видове от дивата флора и фауна.*

→ за BG0002003 „Кресна“, секции:

- *Б.І. Предмет и общи цели на опазване съгласно заповед за обявяване – ЗАПОВЕД № РД-748/24.10.2008 г. и*
- *Б.ІІ. Приоритетни цели за видовете птици.*

Общите цели, представени в Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група, представляват копие от заповедите за обявяване на защитените зони. Тези общи цели **не отговарят на дефиницията за специфични цели** и тяхното включване в този документ **не носи никакви допълнителни ползи**. Разбирането на ЕК относно разработването на специфични цели за защитените зони е представено в Известие на Комисията С(2018) 7621 final, Брюксел, 21.11.2018 г., Управление на защитените зони по „Натура 2000“ – Разпоредбите на член 6 от Директива 92/43/ЕИО за местообитанията. Именно указанията на ЕК в това известие обосновават необходимостта от разработване на специфични цели, като етап в определянето на мерки по чл. 6 на Директива за местообитанията¹. В известието също така са представени и конкретни указания относно начина, по който следва да се определят специфичните цели.

Приоритетни цели - Авторите на текстовете от Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група **неправилно интерпретират** текста на чл. 4, ал. 4 на Директива за местообитанията и чл. 4, ал. 1 и ал. 2 на Директива за птиците. Посочената приоритетност в тези членове **няма отношение към задължение за разработване на приоритетни цели**, а приоритетност по отношение предприемане на действия за обявяване на специална защитена зона и съответно – определяне на специфични цели и мерки (виж COMMISSION NOTE ON THE DESIGNATION OF SPECIAL AREAS OF CONSERVATION (SACs) Final Version of 14 May 2012²). **Въвеждането на понятието „приоритетни цели“ не отговаря на изискванията на Директива за местообитанията и на Директива за птиците, и на насоките на ЕК за тяхното прилагане.**

¹ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/BG_art_6_guide_jun_2019.pdf

² https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note_EN.pdf

Ето защо, нашият екип препоръчва да отпаднат добавените секции към специфичните цели на двете зони.

В допълнение, обръщаме внимание, че има **редица противоречия** между приоритетните цели, представените в Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група, и специфичните цели за защитените зони, част от същото приложение, както и на факта че, голяма част от приоритетните цели по своя характер **представяват мерки, а не цели.**

- Конкретни примери за противоречия между целите:
  - Определена е **приоритетна** цел, съгласно която следва да се увеличи площта на природни местообитания 9560*, 92C0, 92A0, 92D0“. В **специфичните** цели от Приложение 1 за тези местообитания обаче целта по параметър „Площ“ е „**поддържане**“, а не „увеличаване“;
  - На редица места в приоритетните цели се посочват видове, напр. *Podarcis erhardii*, *Podarcis tauricus*, *Lacerta trilineata*, които **не са предмет на опазване, съгласно СФД** в тази зона и съответно за тях няма разработени специфични цели. Съгласно указанията на ЕК специфични цели се определят **само за тези видове и природни местообитания, които са предмет на опазване в защитените зони, съгласно СФД**;
  - Определена е **приоритетна** цел за **възстановяване на площите** на местообитание 9560* върху територии в зоната (включително и при **вторично възникнали местообитания от тип 5210**). Това противоречи на специфичните цели за двата типа природни местообитания, а именно: площта на 9560* следва да се поддържа, а не да се увеличава; площта на 5210 трябва да се увеличава, като намаляването на тази площ не е допустимо по Директива за местообитанията;
  - Определена е **приоритетна** цел за **насърчаване на естествените сукцесии от местообитание 91СА** към местообитания 9110, 9130, 91ВА. Това означава, че площта на 91СА трябва да се намали, за сметка на увеличаване на площите на 9110, 9130, 91ВА. В същото време, в специфичните цели е предвидено **поддържане на площта на местообитание 91СА**, като намаляването на тази площ не е допустимо по Директива за местообитанията.
- Конкретни примери, че определени приоритетни цели представляват по своя характер мерки:
  - премахване на прегради по реките, които не изпълняват първоначалната си функция, изграждане или преустройство на рибни проходи с цел подобряване на биологичната свързаност на водните обекти и осигуряване миграцията на вида и на всички други водни животни;
  - създаване на естествена храсталачно-горска или горска растителност на мястото на изкуствени култури от иглолистни видове и/или бяла акация;
  - поддържане на местообитания 6510 и 6520 чрез ежегодна коситба и първа коситба след узряване семената на доминиращите видове (за всички типове).

Целите и мерките се различават по своята същност, като **определянето на мерките трябва да се извърши с прякото и активно участие на заинтересованите страни** – хората, които живеят и работят в дадена зона или я използват. Това изрично се подчертава и в Известие на Комисията C(2018) 7621 final, Брюксел, 21.11.2018 г.,

Управление на защитените зони по „Натура 2000“ – Разпоредбите на член 6 от Директива 92/43/ЕИО за местообитанията³: „След като бъдат определени цели на опазването за дадена защитена зона по „Натура 2000“, при определянето и установяването на мерките за опазване се позволява известна гъвкавост. Могат да бъдат проучени няколко варианта (като се прилагат подбрани мерки от административно, договорно или правно естество), при които се отчитат други социални и икономически дейности в тези райони.“. И още: „Участието, консултацията и комуникацията при планирането и подготовката за управлението на опазването на защитена зона по „Натура 2000“ позволяват да се отчетат мненията на хората, които живеят и работят в тази зона или я използват, и да се гарантира участие на различните заинтересовани страни в управлението на зоната, така че да се повиши вероятността за успех.“. В тази връзка, **определянето на мерки, които не са обсъдени и консултирани със заинтересованите страни е нецелесъобразно, необосновано, противоречи на духа на политиката за Натура 2000 и може да доведе до конфликти на местно ниво и негативно отношение към мрежата Натура 2000, като цяло и в крайна сметка непостигане на целите по опазване.**

Представените примери за противоречия между приоритетните и специфичните цели или за смесване на цели с мерки, представени в Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група, не са изчерпателни. Могат да бъдат открити още много сходни противоречия или смесване на цели с мерки.

1.2.Относно промяна в структурата на специфичните цели за целевите обекти, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.

Структурата на специфичните цели за целевите обекти, представена в Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група **се различава** от тази на специфичните цели, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., **по последователността на представяне на информацията.**

Таблиците, които съдържат параметрите на специфичните цели и техните целеви стойности са изведени в началото на Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група, а цялата останала информация, в т.ч. екологични изисквания, състояние съгласно последните докладвания, данни за разпространение в защитената зона, карти на това разпространение, е представена като приложение.

Структурата на специфичните цели, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., няма случаен или формален характер. Тя е **разработена като резултат от редица обсъждания между нашия екип и експертите на ЕК.** Стремещът е цялата информация да бъде подредена по един **ясен, научнообоснован и логичен начин, така че да е разбираема от всички заинтересовани страни.** Такова е изискването на ЕК, съгласно Известие на Комисията С(2018) 7621 final, Брюксел, 21.11.2018 г., Управление на защитените зони по „Натура 2000“ – Разпоредбите на член 6 от Директива 92/43/ЕИО за местообитанията.

Текстовете в специфичните цели са взаимнообвързани и логически последователни, и не биха били разбираеми, дори за специалисти, ако бъдат разделени един от друг. Параметрите, въз основа на които са определени целите, са изведени от екологичните изисквания на

³ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/BG_art_6_guide_jun_2019.pdf

конкретен вид или природно местообитание, а техните целеви стойности са определени на базата на данните за целевия обект и за конкретната защитена зона. Ето защо, **ако читателят не се запознае с текстовете**, описващи екологията на вида, характеристиките на неговото местообитание, конкретното състояние на вида в защитената зона и данните за присъствието му в нея, **не би било възможно да се разбере защо са избрани точно тези параметри на целите за конкретен вид или местообитание, как са определени техните целеви стойности и защо постигането на тези цели може да осигури благоприятно състояние на конкретния целеви обект в зоната.**

Бихме искали също така да обърнем внимание, че в Приложение 1 е посочено, че **тези важни текстове са представени по време на работата на работната група, но не са били дискутирани и одобрявани от групата.** Нашият екип е наистина учуден от този факт, доколкото тази информация съдържа цялата научна аргументация за избора на параметри и за определянето на техните целеви стойности.

Становището на нашия екип е да се запази структурата на специфичните цели, така както тя е била разработена по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., и приета от експертите на ЕК.

2. СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО РЕДАКЦИИТЕ ПО ПАРАМЕТРИ И ТЕХНИТЕ СТОЙНОСТИ ЗА ВИДОВЕТЕ: ОБИКНОВЕНА БЛАТНА КОСТЕНУРКА (*EMYS ORBICULARIS*), ИВИЧЕСТ СМОК (*ELAPHE QUATUORLINEATA*), ЛЕОПАРДОВ СМОК (*ZAMENIS SITULA*), ШИПОБЕДРЕНА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO GRAECA*) И ШИПОПАШАТА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO HERMANNI*)

По Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. предмет на разработване на специфични цели са:

134 целеви обекта (37 типа природни местообитания и 43 вида по Директива за местообитанията, и 54 вида птици по Директива за птиците).

Предложените от работната група, съгласно Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 г., редакции по параметрите и техните стойности обхващат **общо 7 вида** (5 вида влечуги и 2 вида бозайници).

Редакциите в параметрите на посочените видове влечуги са идентични и се отнасят до два параметър: „Обща площ на подходящите местообитания на вида в защитената зона“ и „Свързаност на местообитанията на вида“.

2.1. Относно редакциите по параметър: „Обща площ на подходящите местообитания на вида в защитената зона“ за четири вида влечуги

Стойността на този параметър е променена за четири от посочените пет вида влечуги, а за един вид не е променена:

Вид	Обща площ на подходящите местообитания, по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.	Обща площ на подходящите местообитания на вида, по Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група	Коментар на изпълнителя по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.
ИВИЧЕСТ СМОК (ELAPHE QUATUORLINEATA)	4 513 ha, определена чрез GIS анализ на базата на най-новите данни за защитената зона и в съответствие с екологичните изисквания на вида	14 022, 22 ha, според пространствения модел, представен в специфичния доклад по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, оптималните местообитания на вида в защитената зона заемат 1653,24 ha (3,40% от територията на зоната), пригодните – съответно 4040,95 ha (8,32%), слабо пригодните – съответно 8308,03 ha (17,70%); останалите 34594,21 ha (71,19%) вероятно са непригодни за вида.	Площта от 14 022, 22 ha представлява сбор от площите на оптималните, пригодните и слабопригодните местообитания на вида в зоната, определени по посочения проект през 2011 г. Сборът е 14 002, 22 ha, а не 14 022, 22 ha, допусната е техническа грешка при сбора.
ЛЕОПАРДОВ СМОК (ZAMENIS SITULA)	6 006 ha, определена чрез GIS анализ на базата на най-новите данни за защитената зона и в съответствие с екологичните изисквания на вида	8 421,18 ha, според пространствения модел, представен в специфичния доклад по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, оптималните местообитания на вида в защитената зона заемат 1647,42 ha (3,39% от територията на зоната), пригодните – съответно 2599,92 ha (5,35%), слабо пригодните – съответно 4173,84 ha (8,59%); останалите 40175,24 ha (82,67%) вероятно са непригодни за вида.	Площта от 8 421,18 ha представлява сбор от площите на оптималните, пригодните и слабопригодните местообитания на вида в зоната, определени по посочения проект през 2011 г.

Вид	Обща площ на подходящите местообитания, по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.	Обща площ на подходящите местообитания на вида, по Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група	Коментар на изпълнителя по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.
ШИПОБЕДРЕНА КОСТЕНУРКА (TESTUDO GRAECA)	9 463 ha, определена чрез GIS анализ на базата на най-новите данни за защитената зона и в съответствие с екологичните изисквания на вида	15 609,72 ha, според пространствения модел, даден в специфичния доклад по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, оптималните местообитания на вида в защитената зона заемат 4368,81 ha (8,99% от територията на зоната), пригодните – съответно 4239,49 ha (8,72%), слабо пригодните – съответно 7001,42 ha (14,41%); останалите 32986,71 ha (67,88%) вероятно са непригодни за вида.	Площта от 15 609,72 ha представлява сбор от площите на оптималните, пригодните и слабопригодните местообитания на вида в зоната, определени по посочения проект през 2011 г.
ШИПООПАШАТА КОСТЕНУРКА (TESTUDO HERMANNI)	8 241 ha, определена чрез GIS анализ на базата на най-новите данни за защитената зона и в съответствие с екологичните изисквания на вида	22 019,59 ha, Според пространствения модел, даден в специфичния доклад по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, оптималните местообитания на вида в защитената зона заемат 6661,44 ha (13,71% от територията на зоната), пригодните – съответно 8564,56 ha (17,62%), слабо пригодните – съответно 6793,59 ha (13,98%); останалите 26576,83 ha (54,69%) вероятно са непригодни за вида.	Площта от 22 019,59 ha представлява сбор от площите на оптималните, пригодните и слабопригодните местообитания на вида в зоната, определени по посочения проект през 2011 г.

Вид	Обща площ на подходящите местообитания, по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.	Обща площ на подходящите местообитания на вида, по Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група	Коментар на изпълнителя по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.
ОБИКНОВЕНА БЛАТНА КОСТЕНУРКА (EMYS ORBICULARIS)	4 873 ha, определена чрез GIS анализ на базата на най-новите данни за защитената зона и в съответствие с екологичните изисквания на вида	4 873 ha, определена чрез GIS анализ на базата на най-новите данни за защитената зона и в съответствие с екологичните изисквания на вида	Не е извършена промяна на стойността по този параметър за този вид.

Становището на Дикон Груп е, че определените стойности по този параметър по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. са коректно определени и не трябва да бъдат променяни:

- Те са определени на база задълбочен анализ на всички налични данни за защитената зона, в съответствие с екологичните изисквания на видовете влечуги и задълбочен преглед на всички научни публикации в областта (виж приложената, в специфичните цели на тези видове, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., използвана литература);
- Целевата стойност включва само подходящи местообитания за тези видове и това отговаря на указанията на ЕК;
- Целевата стойност е аргументирана детайлно от приложените GIS анализи и слоеве, изготвени в рамките на договора, както и анализа на всички налични данни от регистрации на тези видове.

В допълнение можем да кажем, че:

- През последните години са извършени редица изследвания на тези видове на Европейско ниво и са на лице нови данни и информация за тяхната екология и предпочитанията им към характеристиките на местообитанието, което те обитават. Този подход е в съответствие с указанията на ЕК⁴, които ясно посочват връзката между специфичните цели, мерките за тяхното постигане и екологичните изисквания на целевите обекти, при определянето им: „В член 6, параграф 1 се посочва, че необходимите мерки за опазване трябва да отговарят „на екологичните изисквания на типовете естествени местообитания от приложение I и видовете от приложение II, срещащи се в тези райони“. Поради това държавите членки трябва да определят мерките за опазване във връзка с екологичните изисквания на типовете естествени местообитания и видовете. Въпреки че в директивата не се съдържа определение на израза „екологични изисквания“, целта и контекстът на член 6, параграф 1 показват, че те включват всички екологични нужди, включително абиотичните и биотичните фактори, които се считат за необходими, за да се гарантира

⁴ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/BG_art_6_guide_jun_2019.pdf

опазването на типовете местообитания и видовете, включително тяхната връзка с физическата среда (въздух, вода, почва, растителност и др.). **Тези изисквания са основани на научни знания** и могат да бъдат определени само поотделно във всеки случай в съответствие с типовете естествени местообитания в приложение I, видовете в приложение II и зоните, в които се срещат. Тези знания са изключително важни, тъй като позволяват да се определят мерки за опазване поотделно във всеки случай.“. Напр. оценката на площта на подходящите местообитания за ИВИЧЕСТ СМОК (*ELAPHE QUATUORLINEATA*) е извършена от нашия екип при използването на данни от лесоустройствените проекти за територията на държавните горски стопанства в границите на зоната, данни за релефа, данни от физическите блокове и за речната мрежа. Извършен е GIS анализ, чрез който са подбрани площи, отговарящи на следните критерии, обвързани с екологията на този вид:

- Надморска височина до 1000 m;
- Местообитания в 150 m буфер по протежение на р. Струма;
- Широколистни и смесени гори, със склопеност до 0,5, с буфер от 100 m около тях;
- Храстови местообитания;
- Каменисти и скални терени.

Изключени са населените места и разливите на река Струма. На базата на този анализ е установено, че подходящите местообитания за вида в зоната са 8241 ha.

Важно е да се отбележи, че картите на подходящите местообитания на всички видове, в т.ч. влечуги, са изготвени от интердисциплинарен екип, съставен както от GIS експерти, така и от експерти по съответните видове. Критериите и типа данни за изготвянето на всяка карта са детайлно представени в колона „Допълнителна информация“ за параметър „Площ“, по целеви обекти.

→ **Определената целевата стойност по този параметър в Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група е некоректна, тъй като:**

- В предложената, от работната група, целева стойност по този параметър, участват както оптималните и пригодните, така и слабопригодните местообитания, които представляват около 60% от общата площ. Това е в противоречие на указанията на ЕК⁵. Счита се, че така наречените слабо пригодни местообитания не отговарят в необходимата степен на екологичните изисквания на конкретния целеви вид;
- Площите на оптималните, пригодните и слабопригодните местообитания са определени на базата на много ограничен набор от данни, чрез моделиране (в проучените 50 отделни трансекта видът е регистриран само веднъж);
- Инвестирането на усилия и ресурси за подобряване на пригодността на слабо пригодните местообитания към екологичните изисквания на вида не би било оправдано, още повече, че тези територии са обитавани от други видове, на чиито екологични изисквания те отговарят, т.е. прилагането на мерки би довело до влошаване на състоянието на други видове и природни местообитания в зоната.

Въз основа на аргументите, посочени по-горе считаме, че **посочената от нашия екип площ е определена коректно, по един прозрачен и научно обоснован начин.**

---

⁵ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/BG_art_6_guide_jun_2019.pdf

Алгоритъмът за определяне на тази площ е описан в допълнителната информация по този параметър за всеки целеви вид влечуго и текстът следва да бъде запазен (работната група е предложила отпадането на този текст).

2.2.Относно редакциите по параметър: „Свързаност на местообитанията на вида“

При преглед на този параметър за петте вида влечуги в Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група може да се установи, че са премахнати текстове в таблицата за специфичната цел по параметър „Свързаност на местообитанията на вида“. За повече яснота вижте приложения 1 и 2 към този документ.

Нашият екип не може да коментираме каква е причината тези текстове да бъдат изтрети, тъй като **отсъства каквато и да е аргументация или добавен текст, или информация.**

Ние все пак ще коментираме, че така оставен текста за специфичната цел (Приложение 2 към този документ), не отговаря на изискванията на ЕК и решенията от март 2021 г.⁶ на Habitats Committee & Expert Group on Birds & Habitats Directivesuc “NADEG”, към ЕК, в именно:

- **Специфичната цел да бъде количествено определена** и измерима, подлежаща на мониторинг и докладване;
- **Специфичната цел да бъде подробна** (атрибутите и целите трябва да покриват изискванията на целевия обект, необходими за описване на състоянието му като благоприятно или неблагоприятно).

При разработване на специфичната цел по този параметър, нашият екип е зачел именно тези изисквания на ЕК.

Разработената цел по този параметър в рамките на Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. точно посочва количествената характеристика на целта - „в идентифицираните 10 пътни участъка“ и пояснява ясно защо са избрани посочените 10 участъка и каква е тяхната дължина (тези 20% представляват 10 участъка с обща дължина от 3,3 km). В аргументацията е посочено, че дължината на път Е79 през защитената зона е 15,5 km, без да се включват двата тунела и трите моста над р. Струма. Не цялото трасе обаче предизвиква фрагментация на местообитанията на тези видове. В голяма част от трасето не съществува възможност за придвижване на екземпляри от видовете, поради специфични характеристики на терена: стръмни скали и др. Именно при извършен оглед по цялата дължина на трасето в зоната са **идентифицирани 10 участъка, където преминаването би било възможно по безопасен начин**. Общата дължина на тези 10 участъка е 3,3 km или 20% от дължината на съществуващите изкуствени бариери. Без яснота кои са точно тези участъци и как те са били определени, последващото планиране на мерки за преодоляване на фрагментацията на местообитанията би било невъзможно.

Становището на Дикон Груп по отношение направените редакции в специфичната цел по параметър „Свързаност на местообитанията на вида“ за петте вида влечуги е, че

⁶ <https://circabc.europa.eu/ui/group/fcb355ee-7434-4448-a53d-5dc5d1dac678/library/ebbace69-bb38-410d-872a-56bb0901731b/details>

трябва да се запази пълният текст на изготвените специфичните цели, определени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.

3. СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО РЕДАКЦИИТЕ ПО ПАРАМЕТРИ И ТЕХНИТЕ СТОЙНОСТИ ЗА МЕЧКА (*URSUS ARCTOS*)

Предложените промени от работната група на специфичните цели, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Предложени са параметри за площ на местообитания, подходящи за родилни бърлоги, както и за площ на потенциалните и суб-оптималните местообитания на вида в границите на зоната;
- Премахнати са параметри на специфичните цели, имащи отношение към броя и площта на биокоридорите за придвижване на вида от Пирин (източна част на зоната) до Влахина и Малешевска планина (западна част на зоната).

Най-общо, нанесените редакции променят ролята на защитената зона от био-коридор, в зона с размножаваща се популация на вида.

Редакцията е направена въз основа на предположения за размножаване и зимуване на вида в зоната. Няма посочени каквито и да е било данни които да подкрепят тази промяна, защото такива липсват. Мечката е вид, който е широко проучван и наблюдаван в България и за който през последните 10 години се извършва регулярен мониторинг.

В допълнение, в специфичния доклад за вида за тази зона, изготвен по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“⁷, по Параметър 1.1. Численост и тенденция на популацията е посочено, че: *“Индивидите, живеещи в зона Кресна-Илинденци, не обособяват самостоятелна популация и са до голяма степен част от популацията на зона „Пирин“, където е основната територия за размножаване. Числеността на индивидите зависи до голяма степен от размножителната популацията в зона „Пирин“.... Същевременно зоната представлява важен коридор за разселване от Пирин (Рило-Родопската популация) към планините по западната граница на страната. От тази гледна точка не е подходящо Критерий 1 и неговите параметри да подлежат на оценка, затова такава не се дава, както и не се попълва тази част от таблицата за ПС“.*

Ето защо, дефинираната от работната група специфична цел по параметър „Размер на популацията“: „Възстановяване на жизнена популация във Влахина планина, свързана с популацията в Пирин планина“ звучи напълно несъстоятелно за вида в тази зона, при отсъствието на каквито и да било данни за това както в миналото, така и понастоящем.

Поради отсъствието на каквито и да е данни, които да могат да обосноват направените редакции на специфичните цели за вида в тази зона, ние считаме, че те не следва да бъдат приемани.

⁷ <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000366&siteType=HabitatDirective>

4. СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО РЕДАКЦИИТЕ ПО ПАРАМЕТРИ И ТЕХНИТЕ СТОЙНОСТИ ЗА ВЪЛК (*CANIS LUPOS*)

Предложените от работната група, съгласно Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 г., редакции по параметрите и техните стойности за този вид се отнасят най-общо до:

- Промяна на популационната единица – определената по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. популационна единица „Брой семейни глутници“ е променена от работната група на „Брой семейни двойки“;
- Работната група е премахнала текстове от колона „Допълнителна информация“, пряко свързани с определяне на настоящото състояние на местообитанията на вида в зоната, както и с анализ на настоящата свързаност на тези местообитания.

Становището на Дикон Груп е, че предложените от работната група промени в специфичните цели са несъстоятелни и не трябва да бъдат приемани.

По-долу са представени нашите аргументи защо извършените редакции от работната група са нецелесъобразни:

- *Относно промяната на популационната единица – от екологична гледна точка глутницата се явява основна популационна единица*, която има своя йерархична структура, ловна територия, която охранява и маркира. Глутницата (семейната група) стои в основата на дългосрочното оцеляване на вълка и гарантира жизнеспособната му популация. Това е посочено и в Плана за действие за вълка в България 2020-2029⁸, където числеността на вълка е определена както следва: *"Според анализа на Спиридонов и Спасов в Червена книга на България (2011) за състоянието на популацията у нас, средният брой на семейните групи в страната е 100 - 120 с приблизителна численост ~ 600 инд., а числеността на несемейните животни – ~ 190- 200 (около 25 % от популацията)....плътността е 0,42 индивида на 1000 ха, или една глутница обитава на 13220 ха"*. Пак там е посочено, че: *„Броят на вълците в зимната глутница трябва да се установяван всяка година. В периода 2003 – 2008 г. този брой варира от 4 до 6 вълка. Необходимо е досега ползваните методи на отчитане на числеността по горскостопански и ловностопански райони да бъдат преразгледани, тъй като глутниците обитават големи територии и съществува реална опасност от двукратно или дори трикратно преброяване на семейни групи в даден район.“*. В този контекст считаме, че **използването на популационната единица „семейна глутница“ е по-правилно**. Това бе потвърдено и от експертите на ЕК, които консултираха процеса на разработване на специфичните цели за двете зони. Това се потвърждава и в редица международни научни публикации по този въпрос, напр. C.Muroa, R.EscobedoabL.Spectorc, R.P.Coppingerc. Wolf-pack (*Canis lupus*) hunting strategies emerge from simple rules in computational simulations. Behavioural Processes, 88 (3), 2011, pp 192-197.
- Работната група е премахнала текстове от колона „Допълнителна информация“, **пряко свързани с определяне на настоящото състояние на местообитанията на вида в зоната** и по-точно следния текст от параметър „Площ на потенциалните местообитания в границите на зоната“: *„Пожарът от 2017 г., възникнал в зоната (в*

⁸ http://balkani.org/wp-content/uploads/2020/04/Plan-za-dejstvie_Vulk_20190624.pdf

района на Стара Кресна) е засегнал площ от 2 199,1 ha. Изгоряла е гора (иглолистна и широколистна), която е засегнала 972,8 ha предимно от черни борови гори (изкуствени насаждения) (Гиков А., П. Димитров, Картографиране на изгорелите площи и оценка на пораженията при пожарите в Кресненското дефиле през 2017 година, *Journal of the Bulgarian Geographical Society* (2019) 40: 10-16). Посочената опожарена площ от 2 199,1 ha представлява незначителна част от потенциалното местообитание за вълка в зоната, тъй като тази територия не поддържа богата хранителна база (дори добра) - основна и алтернативна и не предоставя места за „сърцевинна зона“, бърлоги и укрития. Възстановяването на тази територия най-вероятно ще е естествен процес.“. Считаме, че този текст трябва да бъде запазен, тъй като представлява анализ доколко е на лице намаляване на площта на потенциалните местообитания на вида в зоната, с цел да прецени необходимостта от възстановяване на тяхната площ.

- Работната група е премахнала текстове от колона „Допълнителна информация“, пряко свързани с анализ на настоящата свързаност на тези местообитания и по-точно следния текст от параметър „Свързаност на местообитанията“: „Фрагментацията на местообитанието често се определя като процес, при който голяма площ от дадено местообитание се трансформира в редица по-малки участъци. Пътищата, по принцип, разделят важни местообитания и затрудняват придвижването на животните към противоположната страна на пътя. Съществуващата пътна инфраструктура не оказва значително негативно въздействие върху разпространението на вида. Първокласният път Е-79 е бариера и възможна причина за фрагментация на местообитанията, но данните от проведени проучвания недвусмислено показват, че вълкът е широко разпространен, което е и доказателство, че местообитанията в зоната са с добра свързаност. Вълк, проследен с GPS-нашии́ник обитава значително по-голяма територия от тази, която зона Кресна-Илинденци предоставя (общо 372 km²) и демонстрира, че пътят се пресича многократно за период от около една година (09.2008 - 11.2009) (виж Фигура 3). През 11. 2009 г. същият вълк е станал жертва на ловци. (Цингарска – Седефчева Е., Спасова В., Гаврилов Г., Вълчев К.2015. План за действие за европейския вълк (*Canis lupus* L.) в България 2016 -2025. София. МОСВ). Съществуват няколко подходящи проходи през път Е-79, които не са със специално предназначение за диви животни, като тунели, виадукти и подлези за добитък, но могат да улеснят до голяма степен преминаването на вълка от двете страни на пътя. За него физическите характеристики на Е-79 не се считат за значителна бариера и пътят не се явява основна заплаха за вълка. Жертви на автомобилния трафик не са регистрирани. В допълнение, пикът на активност на вълците е при зори и при здрач, когато трафикът е най-нисък - от 1 до 3% от общия му обем. По тази причина, се приема, че има екологична свързаност на местообитанията и пътя не представлява непреодолима бариера за разпространението на вълка. Това се потвърждава и със специфичния доклад за вида, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000. Оптималните местообитания за вида продължават и извън зоната, така че в района свързаността им е отлична.“. Обръщаме внимание, че премахнатият текст представлява **важна информация, която е част от аргументацията за оценка на настоящото състояние на вида по този параметър**. Текстът представя анализ доколко Е79 представлява значителна бариера и пътят явява ли се основна заплаха за вълка. В тази връзка считаме, че текстът следва да бъде запазен, тъй като **без тази информация не би могла да се аргументира и специфичната цел за вида по този параметър**, а именно:

„Поддържане на площта на суб-оптимални местообитания, осигуряващи свързаност на потенциалните местообитания на вида с площ от 11 302 ha“.

В допълнение, не са посочени причините за премахване на посочените текстове, което потвърждава схващането, че направените редакции са напълно необосновани.

5. СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА РАБОТНАТА ГРУПА ДА СЕ РАЗРАБОТЯТ СПЕЦИФИЧНИ И ПОДРОБНИ ПРИРОДОЗАЩИТНИ ЦЕЛИ ЗА СЛЕДНИТЕ ВИДОВЕ, ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ В ЗАЩИТЕНА ЗОНА BG0000366 “КРЕСНА - ИЛИНДЕНЦИ” - ЛИЦЕНА (ГОЛЯМА ОГНЕВКА) (*LYCAENA DISPAR*) И ПЪСТЪР ПОР (*VORMELA PEREGUSNA*)

Предложението на работната група да се разработят специфични и подробни природозащитни цели за лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*) и пъстър пор (*Vormela peregusna*) е нецелесъобразно, тъй като не са представени каквито и да е нови данни, които да са били неизвестни на Изпълнителят по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. Без такива нови данни не би могла да се промени и аргументацията за необходимостта от разработване на специфични цели.

Съгласно указанията на ЕК, специфични цели не следва да се разработват за видове и природни местообитания с оценка „D“⁹. В процеса на разработване на специфичните цели, екипът на Дикон Груп взе решение за промяна на оценките на тези два вида в СФД към „D“, като направи съответната аргументация за това. По тази причина не са разработвани и специфични цели. Това е одобрено и от експертите на ЕК, консултиращи екипа в хода на разработване на специфичните цели за двете зони. Промяната в СФД е обоснована, на базата на всички известни данни за тези видове в защитената зона, както следва:

→ За ПЪСТЪР ПОР (*VORMELA PEREGUSNA*) - разпространението и присъствието на вида в зоната е неизвестно. Качеството на данните е оценено като недостатъчно (DD) и е вероятно размерът и гъстотата на популацията на пъстрия пор също да бъдат незначителни или напълно липсващи. Не са налични каквито и да било данни за присъствие на вида в зоната, нито преди нейното определяне, нито след това. Наличието на подходящи местообитания за даден вид не означава, че той непременно обитава тези територии. Липсват едри колониални гризачи, които предоставят основната хранителна база. В тази връзка не може да се очаква видът да може да поддържа жизнеспособна популация в зоната. Това наложи промяна в СФД на защитена зона BG0000366 Кресна-Илинденци, като оценката за популация се промени от „C“ в „D“. Оценките по отношение на съхранение, изолация и цялостна оценка следва да отпаднат, съгласно указанията за попълване на СФД. Предложената промяна **не е свързана с промяна на състоянието на вида в защитената зона**, а е свързана с анализите на екологичните

⁹ Т.е. всички видове, за които е посочено, че имат популации с незначителна численост и плътност спрямо популациите, срещани се в националната зона (категория D за численост на популацията), типове местообитания, за които е посочено, че имат незначителна представителност (категория D). Виж Известие на Комисията C(2018) 7621 final, Брюксел, 21.11.2018 г., Управление на защитените зони по „Натура 2000“ – Разпоредбите на член 6 от Директива 92/43/ЕИО за местообитанията
https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/BG_art_6_guide_jun_2019.pdf

изисквания на вида и условията, които защитената зона предлага като местообитания за него;

→ За ЛИЦЕНА (ГОЛЯМА ОГНЕВКА) (*LYCAENA DISPAR*) - защитена зона „Кресна-Илинденци“ предлага много ограничени по площ местообитания за вида, които не са с добро качество по отношение на присъствието на подходящи хранителни растения за ларвите му. Не са налични каквито и да било данни за присъствие на вида в зоната, нито преди нейното определяне, нито след това. Това потвърждава и обосновава незначителна популация на лицената в тази защитена зона. Поради тази причина се предлага оценката за популация в СФД да бъде променена от „С“ на „D“. Предложената промяна **не е свързана с промяна на състоянието на вида в защитената зона**, а е свързана с анализите на екологичните изисквания на вида и условията, които защитената зона предлага като местообитания за него.

В този контекст, предложението на работната група за разработване на цели за тези два вида е напълно необосновано от научна гледна точка. Не са представени нови данни и информация, които да не са били взети предвид при изпълнението на Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.

6. СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА РАБОТНАТА ГРУПА ДА СЕ ПРЕЦИЗИРАТ ЦЕЛИТЕ ИЛИ ПРЕДМЕТА НА ОПАЗВАНЕ ЗА ЗАЩИТЕНА ЗОНА BG0002003 “КРЕСНА” ПО ОТНОШЕНИЕ НА ВИДОВЕТЕ ДАЛМАТИНСКИ СОКОЛ (*FALCO BIARMICUS*), ТРЪСТИКОВ БЛАТАР (*CIRCUS AERUGINOS*), КЪДРОГЛАВ ПЕЛИКАН (*PELECANUS CRISPUS*), ЗЕЛЕНОГЛАВА ПАТИЦА (*ANAS PLATYRHYNCHOS*) И ЗЕЛЕНОНОЖКА (*GALLINULA CHLOROPUS*)

Далматинския сокол е включен в СФД, но това е техническа грешка, защото той не се опазва като мигриращ за България. Зоната не попада на миграционните пътища на тръстиковия блатар и къдроглавия пеликан, не са налични и подходящи местообитания за струпване/концентрация на тези два вида по време на миграция. Зеленоглавата патица и зеленожката са с оценка „D“ в СФД и съгласно указанията на ЕК за тях не следва да се разработват специфични цели¹⁰.

Становището на Дикон Груп по предложението да се прецизират целите или предмета на опазване за посочените пет вида птици е че това е нецелесъобразно и не може да бъде научно обосновано.

По-долу е представена малко по-детайлна информация за тези видове, съгласно анализите в специфичните цели, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.:

---

¹⁰ Т.е. всички видове, за които е посочено, че имат популации с незначителна численост и плътност спрямо популациите, срещащи се в националната зона (категория D за численост на популацията), типове местообитания, за които е посочено, че имат незначителна представителност (категория D). Виж Известие на Комисията C(2018) 7621 final, Брюксел, 21.11.2018 г., Управление на защитените зони по „Натура 2000“ – Разпоредбите на член 6 от Директива 92/43/ЕИО за местообитанията

- **ДАЛМАТИНСКИ СОКОЛ (*FALCO BIARMICUS*)** - Включването на вида като **мигриращ в СФД е техническа грешка**. Видът не се опазва като мигриращ за България. По тази причина той следва да бъде премахнат от СФД. Не е налице необходимост за разработване на специфични цели за вида в защитената зона;
- **ТРЪСТИКОВ БЛАТАР (*CIRCUS AERUGINOS*)** – **Наличните данни не показват концентрация на вида в зоната, още повече че тя не попада на миграционните пътища на вида. В този контекст, зоната не е от значение за миграцията на вида.** На базата на тези данни предлагаме оценката за концентриращата популация да бъде променена от "С" в "D". Не е налице необходимост за разработване на специфични цели за вида в защитената зона;
- **КЪДРОГЛАВ ПЕЛИКАН (*PELECANUS CRISPUS*)** – Видът е включен в СФД на зоната през 2015, като числеността му не е посочена. Основанието за тази промяна, публикувано на страницата на ЕК (<http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/n2000/envveszya/>) са резултатите от изпълнение на проект LIFE11 NAT/BG/000363 “Живот за Кресненското дефиле - Опазване на хищни птици в Кресненското дефиле, България”. Именно по този проект е изградена площадката за подхранване на лешояди в района на село Ракитна. Вероятно е причината за това решение да е близко разположеното езеро Киркини в Гърция, където се наблюдават относително големи струпвания на вида. Важно е да се отбележи обаче, че в защитената зона липсват подходящи водоеми, които птиците биха използвали по време на миграция - оризища, солници, крайбрежия на големи бавни реки, крайбрежни бракични водоеми и незамръзващи язовири във вътрешността на страната. Поради тази причина, дори и да преминават през зоната, за което липсват данни, птиците не биха спирали за почивка или хранене в нея. Поради факта, че **територията на защитената зона не попада в значимите територии за мигриране на този вид през страната, не са налични подходящи местообитания за почивка и хранене на вида и че не са налице данни за численост на преминаващите индивиди в зоната**, предлагаме оценката за мигриращата популация да бъде променена от "С" в "D". Не е налице необходимост за разработване на специфични цели за вида в защитената зона;
- **ЗЕЛЕНОГЛАВА ПАТИЦА (*ANAS PLATYRHYNCHOS*)** – Предвид факта, че **видът е с оценка „D“ за популация**, не се разработват специфични цели за този вид в зоната, съгласно указанията на ЕК. Не са налични други данни, които да обосноват промяна в тази оценка;
- **ЗЕЛЕНОНОЖКА (*GALLINULA CHLOROPUS*)** - Предвид факта, че **видът е с оценка „D“ за популация**, не се разработват специфични цели за този вид в зоната, съгласно указанията на ЕК. Не са налични други данни, които да обосноват промяна в тази оценка.

За изготвяне на становището, екипът на Дикон Груп извърши **следните дейности**:

1. Преглед на публикувания за обществено обсъждане проект на общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на защитена зона BG0000366 “Кресна - Илинденци” и защитена зона BG0002003 “Кресна”, приети с Протокол от проведено на 20.06.2022 г. заседание, както и на Протокол с окончателни решения на работната група.
2. Прослушване на всички видео-записи от заседанията на работната група, публикувани на интернет страницата на Министерството на околната среда и водите.

3. Сравнителен анализ на първоначално разработените от Дикон Груп специфични цели на двете защитени зони и тези, публикувани за обществено обсъждане, като резултат от работата на работната група. Идентифициране на промените.
4. Анализ на предложените промени в специфичните цели, оценка на резонансността на направените промени.
5. Изготвяне на становище по поставените въпроси в писмо с изходящ номер на МОСВ № 26-00-1150/26.08.2022 г.

При допълнителни въпроси, не се колебайте да се свържете с нас!

Приложения: Съгласно текста

С уважение,

Вержиния Димитрова

Управител на Дикон Груп ЕООД

Приложение 1

към т. 2.2. Относно редакциите по параметър: „Свързаност на местообитанията на вида“

Специфична цел по параметър „Свързаност на местообитанията на вида“, разработена по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., за видовете влечуги ОБИКНОВЕНА БЛАТНА КОСТЕНУРКА (*EMYS ORBICULARIS*), ИВИЧЕСТ СМОК (*ELAPHE QUATUORLINEATA*), ЛЕОПАРДОВ СМОК (*ZAMENIS SITULA*), ШИПОБЕДРЕНА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO GRAECA*), ШИПОПАШАТА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO HERMANNI*)

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Свързаност на местообитанията на вида	Наличие / отсъствие на изкуствени бариери (огради, сгради, непреодолима линейна инфраструктура), предизвикващи бариерен ефект чрез пресичане на подходящите местообитания на вида в зоната	Отсъствие на значителен бариерен ефект в поне 20% от дължината на съществуващият е изкуствени бариери	<p>Отсъствие на значителен бариерен ефект, предизвикан от съществуващите линейни инфраструктурни съоръжения означава липса на изкуствени бариери (непреодолима или трудно преодолима линейна инфраструктура) за придвижване на индивиди на вида в подходящото му местообитание.</p> <p>Предвид интензивния трафик, път Е79 представлява трудно преодолима бариера за вида, следователно фрагментира местообитанията по протежение на цялата си дължина в защитената зона (т.е. 15,5 km, без да се включват двата тунела и трите моста над р. Струма). <u>Ограничаването на тази фрагментация в участъците, в които видът може да пресече трасето на пътя (където теренът, неговият наклон и обрастване с дървесна растителност са благоприятни) може да се постигне чрез прилагане на инженерни мерки в избрани участъци от пътя. В тази връзка, по време на теренната работа през 2020 г. са определени 10 пътни участъка (с обща дължина 3,3 km по наземното трасе на Е79 в зоната), в които следва да се възпрепятства навлизането</u></p>	Възстановяване свързаността на местообитанията на вида в идентифицираните 10 пътни участъка* по наземното трасе на Е79 в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			<p>на индивиди върху пътното платно, но и да се осигури безопасното им пресичане на пътя. Идентифицираните пътни участъци са следните (номерирани според местоположението им от север на юг и дефинирани чрез географските координати на начална и крайна точки):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ участък 1 – от <u>N41.84676° E23.14309°</u> до <u>N41.84509° E23.14599°</u>; ✓ участък 2 – от <u>N41.84012° E23.15034°</u> до <u>N41.83677° E23.15136°</u>; ✓ участък 3 – от <u>N41.83103° E23.15377°</u> до <u>N41.83036° E23.15329°</u>; ✓ участък 4 – от <u>N41.81495° E23.15711°</u> до <u>N41.81403° E23.15843°</u>; ✓ участък 5 – от <u>N41.81154° E23.16185°</u> до <u>N41.80831° E23.16279°</u>; ✓ участък 6 – от <u>N41.76564° E23.15343°</u> до <u>N41.76515° E23.15341°</u>; ✓ участък 7 – от <u>N41.76127° E23.15252°</u> до <u>N41.76084° E23.15226°</u>; ✓ участък 8 – от <u>N41.75254° E23.15239°</u> до <u>N41.75041° E23.15332°</u>; ✓ участък 9 – от <u>N41.74867° E23.15559°</u> до <u>N41.74725° E23.16304°</u>; ✓ участък 10 – от <u>N41.74244° E23.16074°</u> до <u>N41.73497° E23.15903°</u>. 	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			<p><u>Подходящи места за изграждане на проходи под пътя за преминаване на влечуги са: (дефинирани чрез географски координати и разпределени според номерацията на участъците, дадена по-горе):</u></p> <p>✓ <u>участък 1 – N41.84637° E23.14371°, N41.84581° E23.14473°;</u></p> <p>✓ <u>участък 2 – N41.83848° E23.14973°, N41.83958° E23.15021°, N41.83904° E23.15002°, N41.83793° E23.14982°, N41.83705° E23.15068°;</u></p> <p>✓ <u>участък 3 – N41.83074° E23.15356°;</u></p> <p>✓ <u>участък 4 – N41.81428° E23.15791°;</u></p> <p>✓ <u>участък 5 – N41.81101° E23.16216°, N41.81011° E23.16276°, N41.80947° E23.16309°, N41.80883° E23.16311°;</u></p> <p>✓ <u>участък 6 – N41.76536° E23.15345°;</u></p> <p>✓ <u>участък 8 – N41.75203° E23.15257°, N41.75144° E23.15278°, N41.75089° E23.15306°;</u></p> <p>✓ <u>участък 9 – N41.74855° E23.15632°, N41.74854° E23.15719°, N41.74852° E23.15842°, N41.74849° E23.15917°, N41.74846° E23.16015°, N41.74827° E23.16119°, N41.74757° E23.16266°;</u></p> <p>✓ <u>участък 10 – N41.74004° E23.15892°, N41.73681° E23.15861°, N41.74199° E23.16033°, N41.74161° E23.15997°, N41.74126° E23.15964°, N41.74074° E23.15925°, N41.73939° E23.15895°, N41.73884° E23.15896°, N41.73833° E23.15893°, N41.73744°</u></p>	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			<p>E23.15879°, N41.73635° E23.15857°, N41.73563° E23.15872°</p> <p><u>Предложениите 10 участъка се оценяват като достатъчния минимум за осигуряване на свързаност, но само в случай, че всички мерки (изкуствени проходи) са ефективни, редовно поддържани и се провежда мониторинг*.</u></p>	

*Забележка: Подчерганият текст е изтрил от работната група и не фигурира в Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 г.

Приложение 2

към т. 2.2. Относно редакциите по параметър: „Свързаност на местообитанията на вида“

Специфична цел по параметър „Свързаност на местообитанията на вида“, по Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 г. от работната на работната група, за видовете влечуги ОБИКНОВЕНА БЛАТНА КОСТЕНУРКА (*EMYS ORBICULARIS*), ИВИЧЕСТ СМОК (*ELAPHE QUATUORLINEATA*), ЛЕОПАРДОВ СМОК (*ZAMENIS SITULA*), ШИПОБЕДРЕНА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO GRAECA*), ШИПОПАШАТА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO HERMANNI*)

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Свързаност на местообитанията на вида	Наличие / отсъствие на изкуствени бариери (огради, сгради, непреодолима линейна инфраструктура), предизвикващи бариерен ефект чрез пресичане на подходящите местообитания на вида в зоната	Отсъствие на значителен бариерен ефект в поне 20% от дължината на съществуващите изкуствени бариери	Отсъствие на значителен бариерен ефект, предизвикан от съществуващите линейни инфраструктурни съоръжения означава липса на изкуствени бариери (непреодолима или трудно преодолима линейна инфраструктура) за придвижване на индивиди на вида в подходящото му местообитание. Предвид интензивния трафик, път Е79 представлява трудно преодолима бариера за вида, следователно фрагментира местообитанията по протежение на цялата си дължина в защитената зона (т.е. 15,5 km, без да се включват двата тунела и трите моста над р. Струма).	Възстановяване свързаността на местообитанията на вида по наземното трасе на Е79 в зоната

